

OPAZAJI
 NEKIH ŠUMSKIH PRILIKAH

NA
 GOSPOŠTINI VIROVITICA
 KNEZA SCHAUMBURG-LIPPE-A.

PRIGODOM
 GOSP.-ŠUM. JUBILARNE IZLOŽBE U ZAGREBU G. 1891.

PRIODČIO
 VILIM MULLER,
 KNEŽ. ŠUMARSKI NADZORNIK.

U ZAGREBU.
 ARTISTIČKI ZAVOD KARLA ALBRECHTA
 1891.

OPAŽAJI
O
NEKIH ŠUMSKIH PRILIKAH

NA
GOSPOŠTINI VIROVITICA

KNEZA SCHAUMBURG-LIPPE-A.

PRIGODOM GOSP.-ŠUM. JUBILARNE IZLOŽBE U ZAGREBU 1891.

PRIODČIO

VILIM MÜLLER,

KNEŽ. ŠUMARSKI NADZORNIK.

ZAGREB.

KNJIGOTISKARA I LITOGRAFIJA C. ALBRECHTA

1891.

I.

Kresanje siekom na glavu, uporavljeno u šumah kneza Schaumburg-Lippe-a na gospoštini Virovitica.

iek na glavu pripada kategoriji poredjivanja i kresanja šuma, pak služi za to, da gusto obrasle mlade šume ojačaju, te uzmognu odolievati vanjskim štetnim uplivom.

Izvadja se ovaj način sieka tako, da se $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ gusto porasle mladikovine okreše u onoj visini, da će okresana stabalca moći potjerati i da se mladice uzmognu razviti u prešljenastoj formi.

Na glavi okresanih stabalaca ponikli prešljenasti izdanci imaju neokresanim stabalcem pružati podpuno svjetlo za krošnje, osim toga pako štiti debla istih i tlo porastline od neposrednog upada sunčane zrake.

Ako se pojedina stabalca ovake guste porastline ili guštarc jednako razvijaju, to se kod sieka ne treba mučiti izabiranjem stabala. Naprotiv ima se osobito pomno paziti na to, da se stabalca dosta visoko sieku, te pri tom tako radi, da ista uzmognu nakon sieka potjerati. Neka se nadalje ne kreše drveće bez mane; imenito neka se ne kreše one, koje nije rašljasto. Udaljenost medju njima neka je tolika, da se krošnja normalno razviti može.

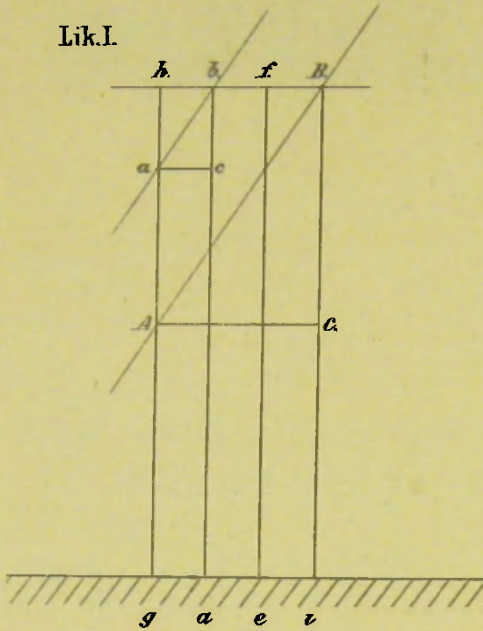
Po prilici mora biti razmak vrhovà takov, kao što je to pod normalnimi odnošaji kod obrasle dvie do tri godine starije šume.

Uzmemo li, da u obće porastline kod visokoga šumarenja onda najbolje uspievaju, kad im se krošnja razvije na $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ visine, to možemo prema doljnjem razjašnjenju i matematički ovaj razmak ustanoviti.

Po tom će biti ovaj razmak jednak umnožku dobivene normalne visine vrška i cotangente kuta, što ga čini sunčana zraka, kad sunce najviše stoji, sa porastlinom, upadajući u nju u $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ njezine visine.

Lik 1. razjasnjuje nam gornje navode s odnosnim tumačenjem поближе.

Lik.I.

gh = visina porastline
 ac = razmak stabala od-
 nosno širina krošnjá } prije sieka
 bc = duljina krošnjá }
 $\sphericalangle bac$ = kut upada sunčane zrake,
 $A C$ = razmak stabala poslije sieka,
 $B C$ = duljina vrška, koji se od-
 sjeći ima,
 $\sphericalangle B A C$ — kut upada sunčane
 zrake.

Sbroj stabalá na površini = Z }
 Površina = F } prije sieka

Razmak stabala = $\sqrt{\frac{F}{Z}} = ac$ } prije sieka

$bc = ac \text{ tang. } \sphericalangle bac$ } prije sieka
 $ac = bc \text{ cotg. } \sphericalangle bac$ }

$B C = A C \text{ tang. } \sphericalangle B A C$ } poslije sieka
 $A C = B C \text{ cotg. } \sphericalangle B A C$ }

db i ef — stabalca, koja
 se imaju u visini }
 $A C$ okresati } kod raz-
 gh i $i B$ = stabalca, } maka
 koja ostaju } = $A C$

Gore spomenuti način sieka uporabio se je god. 1873./74. u predjelu Lipik šumskog kotara Slatina na kneževskoj gospoštini Virovitica. Kresala se tad mlada hrastova šuma, koja je iz sjemena metlasto porasla.

Izvadja se ovaj siek ili sjekirom, koja ima široki rez i dugački držak, ili nožem, sličnim lovačkom. Vješt radnik može na pomenuti način za osam sati najmanje $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{4}$ katast. rala izsjeći.

Obzirom na osobiti postupak, koji se upotrebljuje kod ove vrsti kresanja, i obzirom na osebitu narav mlade hrastove šume postaje ova metoda sieka izvrstan ogojni način hrasta u čistim gustim šumama, kad se one razvijaju od mladikovine do dobe, kad postanu sposobne za prvu sječu.

Nema skoro ni jedne vrsti drveća, koja bi u gustom sklopu više štetovala od hrasta, ako ovaj raste u čistoj šumi, kojoj je tlo izvrstno, te koja se svog slabog drveća samo polagano i teško lišava.

Da porastline ove vrsti ojačaju, treba im znatno pripomoći time, da se njihovim krošnjam pribavi mnogo svjetla, a uz to deblo i tlo preostalog drveća ostane u debelom hladu.

Krešu li se porastline običnim načinom, to im se može u tom pogledu vrlo teško i samo succesivno pripomoći, dok se valjanim izvadjanjem „sieka

na glavu“ ostranjuju sve zapreke, te s mjesta pružaju preostalom drveću svi za razvoj njegov nužni uvjeti.

Navlastito, ako se upotrebi ova metoda već u ranoj dobi, to se tim sasvim zaprečuje preveliko zaraštenje krošanja i izkrivljivanje drveta u ovakim mladim porastlinama. Uz to se dapače svako pojedino drvo, ne obazirući se na njegov podpuni porast, tako uzgaja, da se u kasnijoj dobi, kada se preredjivanje preduzeti ima, bez ikakove poteškoće i provesti može.

Da se prikaže upliv ovakvog sieka na glavu, snimljena je fotografski hrastova šuma u površini od 4·8 m.², koja je na dobrom ilovasto-pjeskovitom tlu u ravnici god. 1879. podpuno zasijana, a god. 1888. siekom na glavu okresana. (Vidi sliku.)

Priložena slika, koja je u svojem zadku ponjavom zastrta, prikazuje 10 komada neokresanog drveća, a 30 komada okresanog.

Neokresano drveće ima sada, tri godine iza toga, pošto je siek na glavu izveden, u visini od jednog metra : površinu temeljnica od 157·74 cm.² ili pojedino deblo 15·774 cm.² = 4·56 cm. u promjeru, dočim je isto na dan kresanja imalo površinu temeljnica od po prilici 52·55 cm.² ili na svako stablo 5·255 cm.² = 2·58 cm. u promjeru. Po tom je prirast površine temeljnica kod onih deset neokresanih stabala jednak 105·19 cm.² ili približno 200% u tri godine, što iznaša 67% na godinu.

Površina obstora neokresanog drveća iznaša po deblu 0·48 m.² a popriečna visina drveća jest 5·62 m.

Okresana stabla nisu od dana kresanja ništa ili razmjerno malo ojačala. Površina njihovih temeljnica, mjerivši ju u visini od jednog metra, iznaša 77·874 cm.² ili za pojedino stablo 2·596 cm.² = 1·818 cm. u promjeru, dok je visina okreska popriečno 1·4 metra.

Površina obstora debela i okreska iznaša popriečno 0·12 m.² Kako se iz slike vidjeti može, veći je dio okresaka potjerao izdanke, koji bacaju sjenu na deblo i na podnožje onih stabala, koja nisu okresana. Ova bi se pojava na slici još više iztakla, da je slika snimljena u vrijeme, kad je šuma olistala.

U ono vrijeme, kad se provadjalo kresanje naslikane šume siekom na glavu, bijahu pojedina stabalca na površini malo ne jednako visoka i mjerahu oko 2·8 metra. Upliv svjetla na pojedine približno jednake vrške i krošnje stabala bijaše po tom sasvim jednak; uplivaše pak svjetlo kod svakog stabla na 0·12 m.² plohe. Kad se proveo „siek na glavu“ kod iste plohe obstora stabala, povećala se razsvietljena ploha na 0·48 m.² za krošnju svakog neokresanog stabalca, dakle se početverostručila, bez da se tim nakon listanja i izboja izdanaka okresanih stabalca sjena na debalcih i na tlu bitno umanjila. Kad je iza ovog sieka na glavu više svjetla dolazilo do vršaka neokresanih stabalca, razviše se oni a s njima i debela tako, te mogahu pomoću mladica, izbitih na glavicama okreska, uz svu težinu lišća uzpravno stajati.

Isto tako nije iza kresanja sliedeće zime pritisak sniega škodio stabalcima. Žalibože bila je šuma u god. 1889. i 1890. gubarom poražena, te izgubi sasvim lišće, po čem se prirast znatno umanjio.

Kresanje siekom na glavu ima se, da u kratko opetujemo, ovako provadjati :

1. da snaga izbojnosti okresanih stabalca na glavici ne trpi ;
2. da se za vrijeme vegetacije sunčani traci, koji upravno padaju, odklone od tla šume kao što i od debalcâ preostalog drveća, ili bar da im se jakost bitno umanji ; napokon,
3. da se kresanjem siekom na glavu pribavi krošnjam i vrhovom preostalog drveća više i potpunije svjetla. Obseg svjetla treba da je u onom omjeru, koliko odgovara kod normalnoga vrška 2— 3 godišnjoj starijoj porastlini prema njezinoj visini i širini.

II.

Opis orudja za šumsku kulturu, koje se upotrebljuje na gospostini Virovitica kneza Schaumburg-Lippe-a.

1. **Bodač za sadjenje žira.** S ovom se spravom postupa jednostavno i s malo napora. Kod nje se iziskuje više okretnosti nego li jakosti, pak zato ju mogu s uspjehom žene i jača djeca upotrebljavati.

Kad se žir sadi, utisne radnik, uzpravno stojeći, bodač u zemlju i pridigne ga toliko napried, dok mu držalo ne postavi okomito. Na taj način pridigne on komad zemlje poput poklopca i stavi u tu rupu sjeme. Kad radnik iza toga napried pokroči, da načini sliedeću rupu, pritisne nogom onaj poklopac i zatvori time prvu rupu.

Izvadit će iz rupe bodač radnik u posljednjem i to u upravnom položaju, jer bi inače vadeći izvukao vrlo lako i posadjeni žir.

Radnici će se, sadeći žir, postaviti u redu jedan do drugoga. Sjeme mogu nositi u kesi ili u pripasanoj pregači.

Prema tomu, kakvo je sjeme, baca ga se dva do četiri u jednu rupu. Nu nikad neka se ne meće manje od dva žira, jer se izkustvom opazilo, da mlada stabalca u dvoje bolje uspievaju, dapače ako su u razmaku od 80 centimetara udaljena od susjednog para, nego li pojedince, ako su i bliže zasadjene.

Na otvorenom terrainu treba 25—30 radnika jednoga nadgledača, a u šumi potrebit je pako isti već za 15—20 radnika. Nadgledač nesmije stajati pred radnicima, nego za njima, jer se tako cieli posao može bolje pregledati, pak se i lakše može opaziti, nije li koji nemarni radnik sjeme zlo zasadio.

Prispodobimo li opisani bodač sa raznim drugim spravama, kojima se žir sadi, opazit ćemo, da ima mnogo prednosti, od kojih su poglavito sliedeće spomena vriedne:

1. Poglavito se sjeme jednako duboko zasađuje, i to u dublinu od dva do tri centimetra. Sbog osebite konstrukcije ovoga bodača radnik će samo onda sjeme preduboko zasaditi, ako osobitu snagu upotrebi, zabadajući bodač u zemlju.

2. Sadi li se sjeme ovim našim bodačem, ne nastaju u zemlji nikakove udubine, u kojima bi se voda sabirala, te bi tako sjemenke lako sagnjiti mogle.

3. Ovakovo sadjenje ne ostavlja nikakvih vidljivih tragova na tlu, po kojima bi svinje, miševi, jazavci itd. neposredno sjemenke našli i štetu naneti mogli.

4. Izvede li se ovo sadjenje, kako treba, to niču sjemenke uz inače jednake prilike sumjernije, pak se i razvije veći postotak zdravih biljka, nego li to biva, ako se druge vrsti sprava za sadjenje upotrebljuju.

5. Bile prilike kakove mu drago, ovom se spravom može vrlo lako služiti, sbog česa su troškovi sadjenja znatno manji. Vješt radnik zasađi danomice, stavlajući dva do četiri žira u rupu, 0.45 hektolitara sjemena.

Bodač za sadjenje žira sačinjen je godine 1877. i u listu „Oesterreichische Forstzeitung“ (I. godište, br. 25.) opisan.

2. **Kladivac za sadjenje s pritiskačem.** Ova se sprava upotrebljuje za to, da se korijenje 2, 3 do 4 godišnje crnogorice kod presadivanja opet u naravni položaj postavi, a da se ne pomrsi.

Postupa se pri tom ovako:

Radnik čučajući pred jamom, koja je već prije lopatom ili motikom izkopana, držeći u košari vlažnom mahovinom obložene mladice, razširi je lopaticom, što se nalazi na kladivcu, u izravnom smjeru toliko, da glavni i pobočni korien biljke priesadnice svoj naravni položaj zauzeti može.

Kod priesadnice sa žilom srčanicom (svrdlastim korienom) izdube radnik pomoću kladivčeva držka, uprvši se pazuhom o samo kladivo, jamu u toliko, da uzmogne u nju žila srčanica stati. Za tim stavi biljku, urediv joj korien, u jamu i zabije doljnji dio koriena držkom od čekića samo pomalo ali ipak toliko, da niti odozdo niti sa strane ne ostane prazna prostora.

Je li žila srčanica dobro pričvršćena, to se i postrano žilje prema svom naravnom položaju uredi. Uredjuje se pak korijenje tako, da se biljka lagano u vertikalnom pravcu potrese, a da se žila srčanica oko vertikalne osi ne okrene. Polagano se zatim zatrpa jama sitnom zemljom, pak se ova malo rukom potlači. Kod smreke treba toliko zemlje nasuti, da, kad je potlačiš rukom, kolence od koriena iz zemlje viri; kod bora pak mora isto sasvim zemljom pokrito ostati.

Ne valja nadalje kod smrekovih biljka čekićem zemlju nabijati, nasuprot ne škodi da se zemlja nasipana oko bora čekićem u jamu nabije.

Ovaki čekić konstruiran je godine 1878, pak se od onda uspješno upotrebljava. Osobito je povoljne rezultate pokazao kod sadjenja crnoga bora,

Radnik može ovakovim kladivcem na gore opisani način svaki dan zasadi 150 komada trogodišnjih dobro razvitih biljka od crnogorice uračunavamo i sve nuzgredne radnje, koje su pri tom nuždne.

3. Drvena klinu podobna i okovana lopata s ocalnim bridom. Ovakva lopata služi za presadjivanje 2—3 godišnjih biljka crnogorice i listača u svrhu upodpunjenja sječina.

Na dan može jedan radnik 300—400 komada njom presaditi.

4. Sjekira za kresanje. Ova služi za kresanje preraslih grana u mladim hrastovim šumama, kao i za okresivanje vršaka na slabijem mjestu uzraslom drveću. (Vidi opis „kresanje siekom na glavu“).

III.

Štete od šumskih požara.

Svakom stručaru je dovoljno poznato, kako štetno djeluju požari na prirast u šumah i to ne samo na kvantitet nego i na kvalitet drvâ. Nu veliku ovu štetu manje poznaje šira publika, pak vrlo često pokazuje ona premalo interesa za ovakve događaje, što bjelodano dokazuje, da ne pozna ili da premalo cieni veliku produktivnu vrijednost tla, koja se požarom sasvim uništuje ili u velike umanjuje.

Žali bože zauzimalje i novinstvo a i samo čuvarsko osoblje napram ovim događajem takovo stanovište, koje se ne da uvijek razumjeti, a ne da se ni opravdati napram ovakovom zlu, koje malo ne najvažnijoj grani zemaljske plodovitosti teške, a često i neizlječive rane zadaje.

Prema ovim činjenicam bit će u interesu šumarstva kao i u interesu plodovitosti u zemlji prigodom ovogodišnje gospodarsko-šumarske jubilarne izložbe predočiti ovu pogriješku, njezino djelovanje i posljedice, te občinstvo na nju upozoriti. Učinit ćemo to tako, da ćemo prikazati stanje onih šuma, na kojima se tragovi nekadašnjih požara jasno vide.

Nadamo se, da će kasnije navedeni primjeri moći u srcu občinstva pobuditi iskrenu sućut za šumu, za to sa cilim narodnim životom uzko skopčano blago. Ova želja ne će kao neuslišana molba odbačena biti, a ne će se ni dopustiti, da se šume kao najljepši elemenat zemlje, koji je ujedno najizdašniji izvor narodnoga blagostanja, opustoše i unište.

Što se tiče primjerâ, koje ćemo navesti, svi su žrtva požara, a dogodiše se osim onih pod 1. i 2.* poslije god. 1874.

* U predležećoj razpravi s brojkami i slovi označene pojedine stavke odnose se na primjerke, koje smo na uvid izložili u šumarskom paviljonu u odjelu izložakâ jasnoga kneza Schaumburg-Lippe-a, ter ih može svaki naći pod timi oznakami.

Kako se iz ovih vidi, različite su posljedice požara u šumi. Različite su one kod raznih vrstih drveća; drugčije djeluje požar na starije porastline, a drugčije na mladje; različno je ovo djelovanje prema tomu, da li požar zahvati šumu, kad sokovi u drveću miruju, ili pak onda, kad cirkuliraju.

I. Najštetnije djejuje požar na četinjače bez obzira na njihovu dobu i na vrijeme, kad je zahvati. Zadesi li vatra ovu vrst drveća, to je u većini slučajeva sasvim uništuje.

II. Manja je osjetljivost listača prema vatri. Riedko se događja, da požar ovu vrst drveća odmah sasvim uništi, nu skoro je uvijek sudbina vatrom zahvaćenih drveća veća ili manja boleznjivost, krzljavost i veći ili manji gubitak na prirastu i na kakvoći drva. Najbolje odolievaju vatri medju raznim vrstima listača:

1. **Hrast.** U najranijoj dobi uništuje mu doduše požar sve, što je nad zemljom. Nu reproduktivna snaga u zemlji sačuvanog te neoštećenog koriena tako je jaka, da mladice, koje iz njeg izbijaju, već u prvoj godini svog razvoja rane nastale s požara sasvim zatvaraju i tako većinom sve zle posljedice požara odstranjuju. Prieporno je, da li u tom slučaju ima štete, a ako je ima, ona je sasvim malena.

Protivno je u slučaju, ako je korien vatrom oštećen, pak time izgubio snagu, da na novo potjera.

Može se dogoditi, da je opaljani hrast neoštećen ostao nad kolencem žila i ojačao toliko, te reproduktivna snaga koriena nedostaje, da već prve godine zatvori požarom nastale rane. U tom slučaju može rana prema mjestu i visini, na kojoj se nalazi, prema veličini, prema godišnjoj dobi, kad je nastala i t. d. razlogom raznih bolesti biti.

Budu li takova stabla požarom sve do koriena uništena, to iz zdravog kolenca žila potjera čitava množ mladica (vidi br. 4., 6., 7. i 8.). Ove će se mladice na prikladnom tlu i uz sgodne prilike vrlo dobro i malo ne jednako razviti. Nu bit će ih teže odgojiti tako, da zadobiju oblik visoke šume. Dobrom njegovom, osobito ako se za vremena odstrane suvišne grančice, mogu na takav način pokvarene porastline, dočim im se debla dobro razvijuju, i visoku starost doživjeti. Nu uza sve to će im više ili manje bud panj, bud deblo nagnjiti, ili im se ne će žila srčanica dobro razviti.

Mladim hrastovima, kod kojih se je kora na doljnjem dielu debla ili na kolencu žila jače oplutila, škodi požar manje ili više prema svojoj intenzivnosti ili prema godišnjoj dobi, u kojoj ju je zadesio. Većinom je manja šteta onda, ako požar zahvati šumu u vrijeme, kad drveće ne vegetira, ili kad je vatra slabija. Veća će pak biti kod jače vatre, i ako ne dostaje plut, da koru od vatre izolira. Ne bude li kora sasvim ili u većoj mjeri vrućinom uništena i je li reproduktivna snaga dovoljna, da izlieči djelomično oštećenu koru, to je šteta i opet manja. Samo u najgorem slučaju odebljat će na panju, pa će se po tom kasnije prstenasto lupiti (vidi br. 3. a, d. br. 5. a, b i br. 9. a, b. c.). može se dogoditi, da vatra uništi koru sve do drva samoga i da treba više

godina, dok rana zacieli. U takvom će slučaju to biti razlogom, te će vremenom deblo i grane gnjiti (vidi 1., 2., 3 b i 5 d).

U vrijeme vegetacije su ove štete mnogo znatnije. Često se događa, da ovakove šume izumru ili postaju sasna nesposobne, akoprem je korijenje u tom slučaju često podobno, da tjera mladice, pak će ih i potjerati, nu ove ne će ipak postići dobu, u kojoj bi se mogle nazvati „visokom šumom“. Nu bit će sasvim zgodno, da se kao guljače za treslovinu, ili kao drvo za ogrjev odgoje i upotrebe (vidi br. 3. e, 5. c i 9.).

Stari zdravi hrastovi sa jakim plutastom korom uz obične prilike požarom malo štetuju.

Obični prizemni požari, koji se možda ne povećaju ležikovinom, ili inimi gorivimi tvarmi, koje se u šumi nalaze, obično prolaze a da ne učine nikakve štete. Samo jaki požari, nastali u vrijeme prolaze a da ne učine nikakve štete. Samo jaki požari, nastali u vrijeme kolanja sokova u drvetu, mogu osjetljive ozliede nanieti. Stabla, koja sadržaju truleža, gore dotle, dok toga truleža ima; zdravi pak dio ovakovih stabala ostaje uvijek neoštećen.

2. **Bukva.** Ovu vrst drveća požar u svako doba veoma oštećuje. Dapače je i malena vatra pogibeljna tjenici, što se u korinjalazi i što no je na istu sunčanu toplinu osjetljiva. U bukovim šumama požar je još pogibeljniji, nego u hrastovim, jer je intenzivniji, budući da se u njima mnogo više suhog lišća i sušnja nalazi, nego li u onim prvima. Mladikovinu uništuje ovdje požar sasvim. Ovi požari štode mladim deblima, te ona doskora izumru ili bar obole (vidi br. 13. i 14.). Oštećuju i staro drveće tako, da ako i ne pogine odmah, a ono u vrlo kratko vrijeme postane nesposobnim za uporabu. (vidi br. 10., 11. i 12.)

Dočim požarom opaljeni hrast, kako prije vidjesmo, u svako doba manje ili više mladica potjera, to je reprodukcija kod bukve mnogo manja, pak ako ona i potjera mladice, one se nikad tako bujno ne razvijaju, kao što to kod hrasta biva (vidi br. 15).

Usljed velikih požara, koji su se godine 1874. u hrvatko-slavonskim šumama dogodili, propadoše veliki dielovi bukovih porastlina već nakon dvie godine; neke propadaju postupice, dočim druge danas tek životare, pak su slabe i daju vrlo malo koristi.

Pogriške na bukvama, što su preostale od spomenutog i još od kasnije nastalih požara, danas se ovako imadu:

- a) ili se panj djelomično posušio (vidi br. 10.),
- b) ili je nastupila trulež na panju i u srcu (vidi br. 12., 13. i 14.), koja
- c) sukcesivno u stablo i grane prelazi (vidi br. 11.)

U većini bukovih šuma, što no su požarom spaljene, često su $\frac{3}{4}$ stabalja oštećene na način, što ga gore spomenusmo.

Kako je mnogo propalo drveća, dokazuju najbolje primjeri (vidi br. 10., 11., 12., 13. i 14.).

Nemoguće je prirediti iz toga drveta lies ili bolje gorivo. Malo ne beziznimno upotrebljuje se drvo ovakovih šuma u ciglanama, ili se uz vrlo malenu

cienu prodaje bud za ogrjev lošije vrsti, bud za pougljenjivanje, ako se u obće za nj ma išto dobiti može. Na mnogim mjestima naših šuma ne može se takovo drvo u obće niti unovčiti, nego se takova stabla izprelamaju i napokon sagnjiju u šumi. Na tisuće hektara ovakovih bukovih šuma može se u Hrvatskoj i Slavoniji naći, u kojima milijuni propadoše i još danas propadaju.

Nu i tisuće hektara bukovih šuma stoje jošte sa zdravim drvećem, gdje se žali bože po starom običaju vatra loži, kao što se to u propalim šumama običavalo.

Ali dosta o tom! — Nije potrebito, da se dalje govori i da se navadjaju još daljnji primjeri za ostale vrsti drveća iz naših šuma, te da se odkrivaju požarom nastale rane.

Imajmo stalne nade, da će ovi moji primjerci, koje sam u glavnom gradu zemlje prigodom jubilarne gospodarsko-šumarske izložbe predočio, svakoga gledaoca potaknuti na razmišljanje, ter da ne će ovaj moj glas ostati bez uspjeha!

